

Svensk ekonomisk tillväxt under 1900-talet – en problematisk historia

Ofta hävdas att Sverige hade en internationellt sett snabb ekonomisk tillväxt 1870-1970 och därefter en svag. Här jämförs Sverige med tre ländergrupper: sexton industriländer, sex länder på samma utvecklingsnivå som Sverige 1970 samt europeiska små industriländer. Påståendet om 1870-1970 är tveksamt. I stället är 1890-1950 en internationellt sett framstående svensk tillväxtperiod inrymmande Sveriges industriella genombrott samt världskrigen där Sverige var icke-krigförande. Även det andra påståendet är tveksamt. Vid en internationell jämförelse framstår Sveriges tillväxt som långsam redan från 1950-talet. Detta kan hänga samman med institutionella faktorer sammanhängande med vad som brukar benämnas "den svenska modellen".

Sveriges ekonomiska tillväxt under de senaste decennierna har diskuterats mer eller mindre – ofta mer – livligt och olika tolkningar har givits. Vanligtvis har det hävdats att den internationellt sett varit låg och därmed förknippad med ökande problem. Mot detta har ställts skeendet dessförinnan. Då har ibland hävdats att Sverige vid mitten av förra århundradet var ett av Europas fattigaste länder, men mellan 1870 och 1970 blev den svenska ekonomiska tillväxten snabbast eller näst-

an snabbast i världen. 1970 hade Sverige blivit ett av världens allra rikaste länder. Men då började tillväxtproblemen som resulterade i att Sverige blev ett av de fattigare länderna i Västeuropa.¹

Ett exempel på en något mer nyanserad bild erbjuder Assar Lindbecks framställning om svensk ekonomi under senare år: "Från industrialiseringens början omkring 1870 fram till 1950 var produktivitetstillväxten i Sverige en av de snabbaste i världen, kanske den snabbaste /.../. Den var också ganska snabb under världsekonominns guldålder 1950–70." (Lindbeck [1998, s 36])² Efter 1970 har dock "Sveriges relativa position bland OECD-länderna när det gäller BNP per capita fallit betydligt". (Lindbeck [1998, s 38])

OLLE KRANTZ är professor i ekonomisk historia vid Umeå universitet och hans viktigaste forskningsområde är ekonomisk tillväxt och strukturförändring. Bland annat leder han forskningsprojektet "Välfärd ekonomisk utveckling och strukturförändring: Sverige under två sekel" som bygger på utvidgade historiska nationalräkenskaper.

¹ Ett exempel på en framställning av denna art är Södersten [1997, s 9].

² Påståendet att industrialiseringen skulle börjat omkring 1870 kan dock anses som minst sagt tveksamt.

Två ”stiliserade fakta” kan sålunda urskiljas. Det ena är att Sverige tillväxtnässigt var oerhört framstående mellan 1870 och 1970. Det är dock sällan som detta blivit grundligt undersökt och det är inte särskilt ofta som det ifrågasatts. Ett undantag är Walter Korpi som i förbigående konstaterar om den påstådda svenska guldåldern 1870–1970: ”Något tillförlitligt underlag för tesen om en specifik svensk ’guldålder’ finns helt enkelt inte.” (Korpi [1999 s 24])³ Det andra av dessa två stiliserade fakta är att Sverige skulle ha haft en långsammare tillväxt än omvärlden efter 1970. Detta har väckt en livlig debatt med heta känslor, främst genom Korpis mycket ihärdiga kamp mot denna tanke och svenska ekonomers genmälen mot Korpis tes.⁴ I det följande skall dessa båda stiliserade fakta diskuteras.

I.

Långa historiska serier över BNP och andra centrala makroekonomiska variabler existerar numera för många länder. De har konstruerats av enskilda forskare, undantagsvis också av officiella statistikproducenter. Sammanställningar av dessa serier finns också; de internationellt mest kända har gjorts av Angus Maddison.⁵ Han har på grundval av dessa data studerat den internationella ekonomiska tillväxten främst efter 1870, då han anser att de är tillräckligt säkra för att grundliga komparativa studier skall bli meningsfulla. Maddison urskiljer ett antal faser vilka avgränsas av ”ekonomiska chocker”: första och andra världskriget och oljekriserna under 1970-talet. (Maddison [1991, s 111–124] Den ekonomiska tillväxten under dessa faser anges i *Tabell 1*.

Medeltalet av den årliga tillväxten för de sexton länderna 1870–1973 är enligt dessa tal 1,9 procent. Att Japans tillväxt var snabbast kan anses säkerställt och att Australien, UK och Belgien hade mycket långsam tillväxt är ytterst sannolikt. Med tanke på den osäkerhet som vidlåder ursprungsdata förefaller däremot tvärsäkra

uttalanden om att Sverige näst efter Japan skulle ha den snabbaste tillväxttakten 1870–1970 något förhastade. Men betyder det att alla länder var mer eller mindre lika under hela perioden och att det inte är särskilt meningsfullt att försöka analysera tillväxtskillnader? Detta diskuteras nedan.

För perioden 1970–1992 är medeltalet av samtliga länders tillväxt 1,8 procent per år. Sverige och Schweiz ligger betydligt under och Norge och Japan avsevärt över medeltalet. Felmarginallerna för data tillhörande denna period torde vara mindre än för 1870–1992 eftersom man kan utgå ifrån att ju längre fram i tiden man kommer desto säkrare – eller mindre osäkra – blir talen. Därmed är det mycket som talar för att Sverige och Schweiz hade långsammare tillväxt än genomsnittet, men frågan om Sveriges ekonomiska tillväxt relativt den industrialiserade världen i övrigt skall granskas ytterligare nedan.

II.

De stiliserade fakta som säger att Sverige tillväxtnässigt var så oerhört framstående 1870–1970 och sedan sackade efter 1970–1990 har sålunda inte slutgiltigt belegts med dessa tal. Det vore dock förhastat att enbart på grund härav överge dessa tankar. Det är i båda fallen fråga om att bedöma förändringar i Sveriges BNP per capita i fasta priser i relation till motsvarande tal för andra industrialiserade länder och då är det inte tillräckligt att bygga på tillväxttal som beräknats mellan värden för vissa enskilda år. I stället kan utvecklingen studeras på grundval av någon metod som tar hänsyn till data för samtliga

³ Se även Korpi [1992, s 29].

⁴ Många av inläggen i denna debatt finns samlade i Korpi [1992]. Av dem som kommit därefter kan nämnas Korpi [1996], Henrekson [1996], Agell [1996], Dowrick [1996], Korpi [1997], [1998] och [1999].

⁵ Se t ex Maddison [1963], [1989] och [1995].

Tabell 1 Årlig procentuell tillväxt i BNP per invånare 1870–1992 i industrialiserade länder. Fasta priser.

	1870–1913	1913–1950	1950–1973	1973–1992	1870–1973
Australien	0,9	0,7	2,4	1,4	1,2
Belgien	1,0	0,7	3,5	1,9	1,4
Danmark	1,6	1,6	3,1	1,6	1,9
Finland	1,4	1,9	4,3	1,6	2,2
Frankrike	1,5	1,1	4,0	1,7	1,9
Holland	0,9	1,1	3,4	1,4	1,5
Italien	1,3	0,8	5,0	2,4	1,9
Japan	1,4	0,9	8,0	3,0	2,7
Kanada	2,2	1,4	2,9	1,5	2,1
Norge	1,3	2,1	3,2	2,9	2,0
Schweiz	1,2	2,1	3,1	0,8	2,0
Sverige	2,0	2,3	3,0	1,1	2,3
Tyskland	1,6	0,3	5,0	2,1	1,9
UK	1,0	0,8	2,5	1,4	1,3
USA	1,8	1,6	2,4	1,4	1,9
Österrike	1,5	0,2	4,9	2,2	1,8
Aritmetiskt medelvärde	1,4	1,2	3,8	1,8	1,9

Anm. 1. Serierna har konstruerats med olika metoder för olika länder och grundmaterialet är olika fylligt. Därför måste man räkna med stora felmarginaler vid jämförelser. 2. I Maddison [1995, s.62] anges fel tillväxttal för Schweiz. Talen i tabellen är därför tagna från Maddison [1991, s.49]. 3. Den serie för Sverige som Maddison anger är ytterst preliminär och helt inaktuell. Här används i stället den senast konstruerade BNP-serien, (Krantz [1997]). 4. Maddison beräknar tillväxttakten mellan värden för enskilda år. Att detta är ett stort osäkerhetsmoment behöver knappast utvecklas.

Källa: Maddison [1991] och [1995] samt Krantz [1997].

ga år, till exempel med hjälp av årliga relationstal. Detta kan ske med två delvis olikartade förfaringssätt. För det första kan det vara fråga om att jämföra länders BNP per capita uttryckta i samma valuta, alltså direkta nivåjämförelser. För att detta tillvägagångssätt skall kunna ge bra resultat krävs tillförlitliga omräkningstal (köpkraftspariteter) för ländernas valutor men för historiska serier saknas goda sådana tal. Officiella valutakurser är till exempel ett alltför osäkert instrument och tillbakaskrivningar av köpkraftspariteter för senare år ger mycket osäkra resultat. För det andra kan jämförelsen gälla förändringar i BNP per capita, vilka kan mätas med hjälp av indexserier, alltså relationer mellan värden för jämförelseår och ett räknearbete. Om ett land exempelvis haft snabbare tillväxt än ett annat land eller en grupp länder mellan jämförelseår

och basår innebär det att relationsserien är uppåtgående. Detta senare tillvägagångssätt kommer att användas i det följande, vilket sålunda innebär att nivåjämförelser inte kommer att göras.

Frågan är då vilka länder som de svenska talen bör jämföras med. I debatter som förts i dessa frågor har till exempel genomsnittet för samtliga OECD-länder figurerat som jämförelseobjekt. Men att i jämförelsegruppen inräkna alla de länder som i dag är medlemmar i OECD är problematiskt eftersom de är tämligen disparata. I hela OECD är länder på mycket skilda ekonomiska nivåer inkluderade liksom sådana som haft icke-demokratiskt styrelseskick under långa perioder. Mycket små länder som Luxemburg och Island ingår också liksom mycket stora, exempelvis USA. OECD-länderna bildar med andra ord en tämligen heterogen samling. Därför skall i

stället data för de högst industrialiserade länderna beaktas här varvid det urval som finns i *Tabell 1* används i olika grupperingar.

Det är tämligen naturligt att som jämförelseländer välja sådana som är någorlunda lika Sverige med avseende på utvecklingsnivå när en långsiktig tillväxtjämförelse skall göras. Detta gör till exempel Korpi när den fråga som han gjort till sin undersöks: Har ”den svenska modellen” gjort att Sveriges ekonomiska tillväxt halkat efter andra länder sedan 1970 eller är det ”upphämningsfaktorn” (the Catch Up Factor) som gjort att Sverige jämfört med alla OECD-länder vuxit långsammare, det vill säga att länderna med lägre nivå i utgångsläget börjat ”hinna upp” de rikare? De här valda länderna representerar den rikare gruppen varvid kriteriet är just en hög industrialiseringsgrad och den utgör en första jämförelsegrupp. Det är en mindre grupp än samtliga OECD-länder, vilka, som nämnts, ofta används i jämförelser avseende Sveriges tillväxt under de senaste decennierna. Gruppen högt industrialiserade länder är alltså mera lämplig vid jämförelser även om exempelvis Nya Zeeland möjligen också borde tas med.

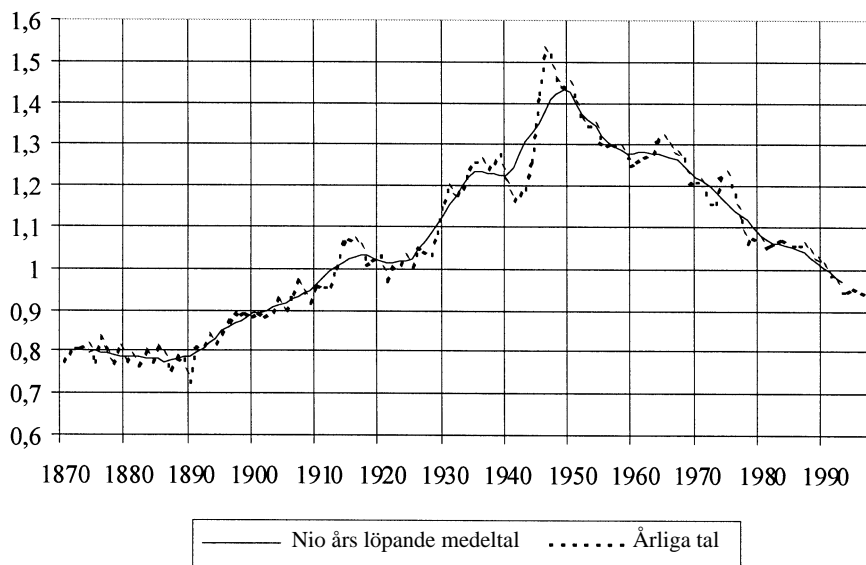
Korpi lägger emellertid mycket stor vikt vid en mindre grupp i sina analyser, nämligen länder som omkring 1970 tillsammans med Sverige hade den högsta nivån på BNP per capita. Dessa rika länder är Danmark, Frankrike, Tyskland, Holland, Schweiz och England. (Se text Korpi [1996, s 1730]. Anledningen till detta val är att han anser att upphämningsfaktorn spelar en stor roll för tillväxten efter 1970; länder med lägre BNP per capita hämtade in försprånget till de rikare länderna bland annat genom att tillverkare där på ett framgångsrikt sätt kunde utnyttja redan utvecklad teknik i sin produktion. Det måste rimligen ha intresse att också i ett längre tidsperspektiv se den svenska tillväxten i relation till genomsnittet för denna grupp av länder.

En tredje ländergrupp som den svenska tillväxten också skall jämföras med är små länder inom den valda helheten. Små länder har vissa karaktäristiska gemensamma såsom stor utrikeshandel relativt sett och därmed starkt beroende av omvärlden och var för sig litet internationellt ekonomiskt inflytande. Därför är de angelägna om och arbetar för att internationellt samarbete och fri handel skall fungera friktionsfritt i största möjliga utsträckning. Som gräns för litenhet har här valts tio miljoner invånare omkring mitten av undersökningsperioden och därmed ingår följande länder i gruppen: Belgien, Danmark, Finland, Holland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike. Det är inte problemfritt att bestämma och tillämpa ett storlekskriterium när det gäller länder. Österrike var till exempel inte ett litet land under hela perioden utan blev det först som resultat av första världskriget. Sverige och Norge var förenade i en personalunion fram till 1905 och Finland var en del – om än autonom – av det ryska imperiet till 1917. Belgien och Holland, slutligen, var länge betydande kolonialmakter. Ett annat problem är att länderna i småstatsgruppen skiljer sig avsevärt vad gäller yta och därmed befolkningstäthet. Det valda kriteriet, tio miljoner invånare, kan naturligtvis ifrågasättas. Är exempelvis Holland med sina idag närmare 16 miljoner invånare ett litet land? Alla dessa faktorer förefaller dock vara av mindre betydelse än de gemensamma karaktäristika som nämnts. Dessa länder har i viss mening varit ekonomiska enheter under större delen av perioden och det torde råda enighet om att de kan betraktas som små i det industrialiserade Europa med de problem och fördelar som detta fört med sig.⁶ Om ”den

⁶Om teoretiska och empiriska definitionsfrågor samt om små länders speciella problem i fråga om ekonomisk tillväxt, se Krantz [kommande 1].

Figur 1 BNP per capita, Sverige i relation till medeltalet för sexton industrialiserade länder 1870–1997. Fasta priser. Index 1913=1.

Källa: Se Tabell 1.

svenska modellens” påverkan på den ekonomiska tillväxten skall diskuteras är dessutom gruppen lämplig som jämförelseobjekt eftersom dessa länder också haft sina ”modeller”. I själva verket kan det ifrågasättas om ”den svenska modellen” – hur den nu skall definieras – egentligen är särskilt svensk. Ibland har det talats om en ”skandinavisk modell” och kanske man snarare borde tala om en ”småstatsmodell” där det självfallet kan finnas individuella variationer. Mot denna bakgrund kan hävdas att om Sverige haft vissa särdrag i sin tillväxt i förhållande till småstatsgruppen har det varit av andra skäl än existensen av någon specifik svensk modell som till arten skulle skilja sig från alla andra modeller. Snarare kan det då ha varit fråga om vissa speciella drag inom ramen för en småstatsmodell.

I *Figur 1–3* återges jämförelseserierna mellan Sveriges BNP per capita och genomsnittet för var och en av de ländergrupper som specificerats ovan. Det är fråga om relationer mellan indexserier för BNP per capita där 1913 satts lika med 1⁷

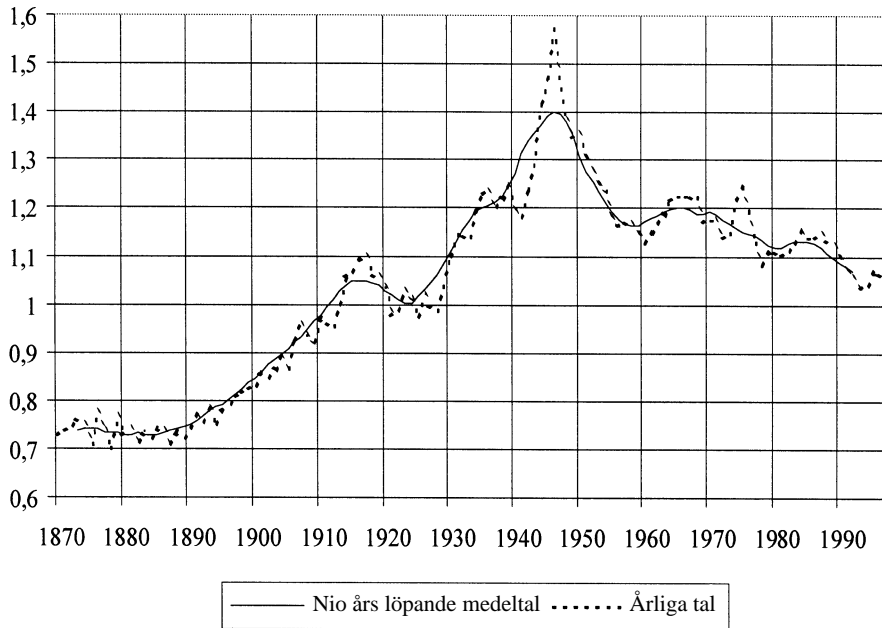
och det är som framgått inte fråga om nivå- utan endast om tillväxtjämförelser. *Figur 1* avser Sverige i relation till samtliga länder, *Figur 2* gäller den svenska tillväxten i förhållande till de rikaste OECD-länderna omkring 1970 och *Figur 3* visar Sverige relativt gruppen små länder.

De tre relationskurvorna har tämligen likartade profiler. Omkring 1890 börjar en uppgång för Sveriges vidkommande som blir särskilt stark under första världskriget och svagare under 1920-talet. Sedan fortsätter den till mitten eller andra hälften av 1940-talet. Då börjar en klar nedgång som dock har något olika karaktär i de olika relationskurvorna. För relationen till de sex rikaste länderna är det en mycket kraftig nedgång fram till omkring 1960 och därefter är den liten fram till 1990-talskrisen medan nedgången i de

⁷ Källor för samtliga data anges i *Tabell 1*. 1913 är en räknebas, vilket innebär att kurvornas profiler blir desamma oavsett vilket år som valts. Övriga medeltal används för de olika ländergrupperna.

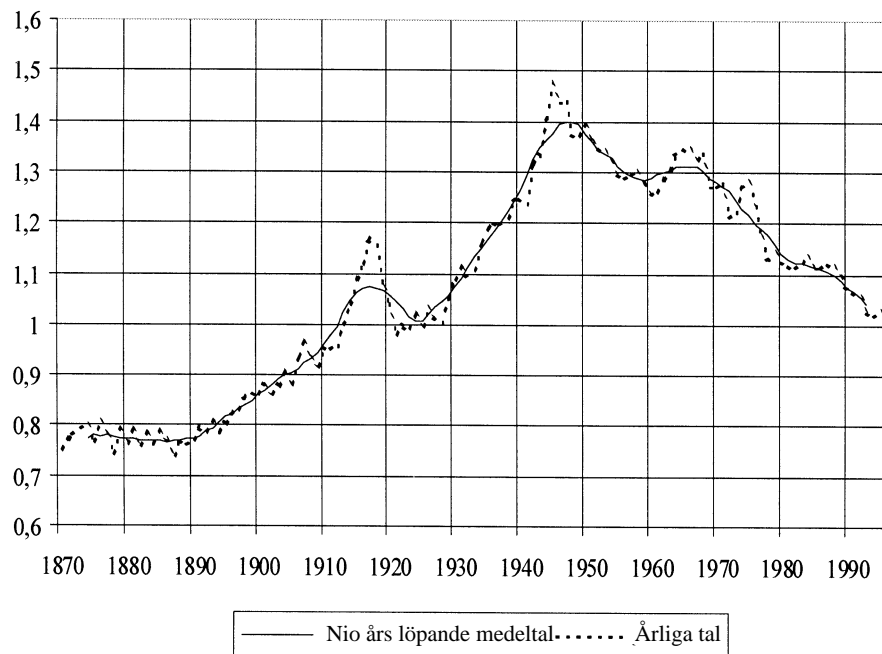
Figur 2 BNP per capita, Sverige i relation till medeltalet för sex rika industriländer 1870–1997. Fasta priser. Index 1913=1.

Källa: Se Tabell 1.

Figur 3 BNP per capita, Sverige i relation till medeltalet för små länder 1870–1997. Fasta priser. Index 1913=1.

Källa: Se Tabell 1.

två andra är mer markant. Tendenserna förtydligas i *Tabell 2*.

De första ungefär tjugo åren utmärkte sig inte Sverige på något speciellt sätt med avseende på den ekonomiska tillväxten; takten var i stort sett densamma som för medeltalet för övriga industrialiserade länder. Men sedan kommer tiden från 1890 till senare delen av 1940-talet och då intar Sverige en framstående position i "tillväxtligan". Under de första tjugo åren av denna tillväxtperiod infaller enligt nyare forskning det svenska industriella genombrottet.⁸ En uppladdning hade skett under de föregående decennierna särskilt på träets och järnets områden och dessa kunde nu utgöra underlag för breddning och konsolidering av den industriella basen i Sverige där verkstadsindustrin snart kom att bli en betydande bransch. Därmed kunde också den ekonomiska tillväxten bli snabb under dessa decennier. Under tiden därefter fortsatte den unga industrinationens ekonomi sin expansion och då var de nya företag som grundats under det industriella genombrottet viktiga. Men väsentligt var också att landet inte tillhörde de krigförande i de båda världskrigen och att produktionskapaciteten därmed förblev intakt under krigsperioderna.

Efter andra världskriget blev den svenska tillväxten snabb jämfört med tidigare, men samtidigt blev den svagare internationellt sett. Andra länder gick om Sverige. Detta kan delvis tillskrivas ett upphämtningsfenomen. En del länders produktionskapacitet var illa åtgången genom krigshandlingarna och de startade därmed från en låg ekonomisk nivå. Typexempel är Tyskland och Japan. Men oavsett vilken som väljs av de tre jämförelserna ovan var det en svensk relativ tillbakagång och därmed kan man inte enbart åberopa upphämtningsfaktorn. Det måste också ha funnits interna svenska omständigheter som gjorde att tillväxten gick relativt tillbaka. Men tillbakagången märktes knappast fram till 1970-talet eftersom BNP-

ökningen historiskt sett var stor; det var "den gyllene tillväxtens period". Det är dock en inte helt orimlig hypotes att de institutionella faktorer som hindrade den anpassning och förändring som behövdes för hög relativ tillväxt och som med kraft kom att utöva inflytande efter 1970, började verka under tiden före.

Dessa institutionella faktorer återfinns i det som brukar sammanfattats i uttrycket "den svenska modellen", vilken dock som ovan nämnts kan sägas utgöra en variant av en allmän småstatsmodell och som närmast kan karaktäriseras som ett samhälle präglad av demokratisk korporativism. Eftersom det är fråga om en modell kan olika länder också ha vissa särdrag. För Sveriges del har modellen beskrivits som "ett samhälle dominerat av stora och centraliserade institutioner". (Lindbeck [1998, s 13]. Lindbecks kursivering) Tre organisationer samverkade, LO, SAF och staten, och när dessutom storföretag hade ett mycket stort inflytande på arbetsgivar sidan kunde också dessa ha en stark påverkan på skeendet. Detta är troligen ett speciellt drag för Sverige och det skulle i så fall möjligen kunna motivera benämningen svensk modell om uttrycket ges en mycket lös definition. En hypotes är alltså att den nämnda konstellationen av faktorer verkade tillväxthämmande redan under "den gyllenen tillväxtens period" och att den blev än mera så under de följande decennierna.

Så kommer perioden efter 1970. Som tidigare framgått har framför allt många ekonomer hävdad att Sverige då hade en långsammare tillväxt än omvärlden och att Sverige följaktligen fick allt sämre placering i BNP-nivåligan. Detta har med kraft och ihärdighet ifrågasatts av Walter Korpi och diskussionen är sannolikt inte avslutad. De data som används i *Figur 1-3* och *Tabell 2* antyder onekligen en

⁸Se till exempel Krantz [kommande 2] och Gustafsson [1997].

Tabell 2 Procentuell förändring mellan femårsmedeltal för relationstal mellan Sveriges BNP per capita och genomsnittet för tre ländergrupper 1870–1990. Fasta priser.

	<i>Sverige i relation till</i>		
	Sexton industriländer	De sex rikaste 1970	Små europeiska industriländer
1875–1885	-2,5	-2,3	-2,4
1885–1895	8,4	7,5	5,2
1895–1905	8,5	15,0	12,8
1905–1915	13,7	18,1	18,6
1915–1925	-2,2	-5,3	-6,6
1925–1935	20,5	19,2	15,8
1935–1945	11,9	19,9	21,2
1945–1955	-4,7	-16,5	-7,9
1955–1965	-1,8	1,3	1,8
1965–1975	-9,0	-2,5	-7,1
1975–1985	-10,0	-3,8	-9,3
1985–1995	-10,8	-7,7	-9,2

Källa: Se Tabell 1.

svensk tillbakagång mellan 1970 och 1990 och en kraftig sådan därefter. De tre sista perioderna i *Tabell 2* uppvisar sålunda en negativ svensk relationstalsutveckling. Men utgör de anförda talen tillräcklig evidens för att Sverige ”halkat efter”? Många skulle nog anse det, men det kan med tanke på diskussionen om Sveriges tillväxt under denna period vara lämpligt att anföra ytterligare tal.

I debatten har förutom data direkt från SCB eller ibland förmedlade av OECD också en annan uppsättning BNP-tal åberopats hämtade från Penn World Tables.⁹ Som en kontrollåtgärd skall dessa också användas här. Då är att märka att dessa serier omfattar tiden 1950–1992 och för att erhålla förändringar mellan femårsmedeltal har ett lite annorlunda periodval gjorts än i *Tabell 2* ovan. Tendenserna torde likväl framgå.

Också i *Tabell 3* framgår den negativa utvecklingen för Sveriges del. Skillnaderna mellan Sverige i relation till de sexton industriländerna och till de små industriländerna är liten, medan skillnaderna är något större mellan dessa båda å ena sidan och Sverige i relation till de sex rikaste 1970 å andra sidan. Sammantaget är

det dock rimligt att hävda att en relativ minskning skett för Sveriges vidkommande efter 1950.

IV.

De två ”stiliserade fakta” som säger att Sverige hade en unikt snabb och tämligen jämn tillväxt mellan 1870 och 1970 och därefter gick tillbaka relativt sett har i föreliggande undersökning visat sig hålla enbart till en del. En unikt snabb tillväxt skedde mellan 1890 och 1950 och den hängde samman med ett industriellt genombrott på andra villkor än motsvarande för de äldre industriländerna. Dessutom var det betydelsefullt att Sverige inte var indraget i de båda världskrigen. Mellan 1870 och 1890 var däremot Sveriges tillväxt inte exceptionell.

Efter 1970 var den svenska tillväxten internationellt sett långsam, men perioden med tillväxt under det internationella genomsnittet kan utsträckas bakåt till 1950. Detta förhållande doldes dock under 1950- och 60-talen, alltså ”den gyllene

⁹Penn World Table (Mark 5.6) (Internet). Se vidare Summers & Heston [1991].

Tabell 3 Procentuell förändring mellan femårsmedeltal för relationstal mellan Sveriges BNP per capita och genomsnittet för tre ländergrupper 1950–1992. Fasta priser.

	<i>Sverige i relation till</i>		
	Sexton industriländer	De sex rikaste 1970	Små europeiska industriländer
1955–1965	0,7	-0,5	-1,0
1965–1975	-8,3	-3,9	-7,0
1975–1985	-5,6	-1,2	-4,2
1985–1990	-3,2	-3,4	-2,3

Källa: Penn World Table (Mark 5.6)

tillväxtens period”, av den historiskt sett snabba utvecklingen. Det förefaller som om institutionella förhållanden låg bakom den relativt långsamma tillväxten efter andra världskriget, men detta är en hypotes som kräver mera djupgående undersökningar.

Referenser

- Agell, J [1996], ”Why Sweden’s Welfare State Needed Reform”, *The Economic Journal*, 106, s 1760–71.
- Dowrick, S [1996], ”Swedish Economic Performance and Swedish Economic Debate: A View from Outside”, *The Economic Journal* 106, s 1772–79.
- Gustafsson, B [1997], ”The Industrial Revolution in Sweden”, i Teich, M & Porter, R. (red), *The Industrial Revolution in National Context*, Cambridge University Press, New York.
- Henrekson, M [1996], ”Sweden’s Relative Economic Performance: Lagging Behind or Staying on Top?”, *The Economic Journal*, 106, s 1747–59.
- Korpi, W [1996], ”Eurosclerosis and the Sclerosis of Objectivity: On the Role of Values among Economic Policy Experts” *The Economic Journal*, 106, s 1727–46. (Även tryckt i *Statsvetenskaplig tidskrift* 1996:4)
- Korpi, W [1998], ”Tro och vetande i debatten om Sveriges ekonomiska tillväxt: Samhällsvetenskapens objektivitetsproblem i åskådlig form”, *Sociologisk-Forskning* 2.
- Korpi, W [1999], ”Sveriges upplysta opinion halkar efter den internationella forsknings-
- fronten”, *Ekonomiska Samfundets Tidskrift* 52(1), s 15–30.1.
- Krantz, O [1997], *Swedish Historical National Accounts 1800–1990 – Aggregated Output Series*, Mimeo.
- Krantz O [kommande 1], *Thoughts on Small and Large Countries in Economic History*.
- Krantz O [kommande 2], *Industrialisation in Denmark, Finland, and Sweden. A Comparative View*.
- Lindbeck, A [1998], *Det svenska experimentet*, SNS förlag, Stockholm.
- Maddison, A [1964], *Economic Growth in the West: Comparative Experience in Europe and North America, The Twentieth Century*, New York.
- Maddison, A [1991], *Dynamic Forces in Capitalist Development: A Long-Run Comparative View*, Oxford University Press, Oxford.
- Maddison, A [1995], *Monitoring the World Economy 1820–1992*, Development Centre of the Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris.
- Summers, R & Heston, A [1991], ”The Penn World Table (Mark 5)”, *Quarterly Journal of Economics* 106(2), s 327–68.
- Södersten, B [1997], ”Inledning: svensk ekonomi inför år 2000”, i Södersten, Bo (red.) *Marknad och politik*, SNS förlag, Stockholm.